

**Резиме на Посебниот план за стопанисување со шуми
за шумско-стопанска единица Малешевски Планини I
(2023 – 2032 година)**

Вкупна површина 5.303,57 ха
 Шуми 4.003,94 ха
 Шумски култури 0 ха
 Шумско земјиште 1194,63 ха
 За други намени 105,00 ха

Во оваа површина влегуваат: шуми, шумско земјиште, и површини за други намени-патишта. Во оваа површина не спаѓа површината која е под приватна сопственост.

Табела 1: Шуми според форма на одгледување

форма на одгледување	површина		дрвна маса			тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха
високостеблени	3 886,15	97.06	1 217 214	98.29	313.22	16 159	97.77	4.16
нискостеблени	117.79	2.94	21 231	1.71	180.24	368	2.23	3.12
вкупно	4 003.94	100,00	1 238 445	100,00	309.31	16 527	100,00	4.13

Табела 2: дрвни видови по површина и тековен прираст

Дрвен вид	површина		тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха
Бука	3 106.6	77.59	12 670	76.66	4.08
Црн бор	513.94	12.84	2 313	14.00	4.50
Бел бор	198.44	4.96	858	5.19	4.32
Ос.видови	157.51	3.93	614	3.72	3.90
В. габер	27.45	0.69	72	0.44	2.62
Вкупно	4003.94	100,00	16 527	100,00	4.13

Вкупно обрасната површина на шумскостопанската единица “Малешевски Планини 1” изнесува 4 003.94 ха. Од вкупно обраснатата површина под високостеблени насади има површина 3886.15 ха или 97.06 %, нискостеблените насади се на површина од 117.79 ха или 2.94 %.

Според начинот на стопанисување:

- разновозрасните високостеблени насади се на површина од 2 791.50 ха или 69.72 %
- едновозрасните високостеблени насади се на површина од 1094.65 ха или 27.34 %
- нискостеблените насади се на површина 117.79 ха или (високостеблени едновозрасни и нискостеблени насади вкупно се застапени на површина 1 212.44 ха или 30.28 %.

По однос на видовиот состав, чистите насади се застапени на површина од 2 321.90 ха или 57.99 %, додека мешаните ги има на површина од 1 682.04 ха или 42.01 % од вкупната обрасната површина на шумскостопанската единица (ШСЕ).

По однос на очуваноста, очуваните насади се застапени на површина од 4003.94 ха или 100 %.

По однос на обновеноста и подмладувањето на насадите во шумскостопанската единица "Малешевски Планини 1" кај високостеблените разновозрасни и едновозрасни букови насади има масовна појава на генеративно обновување. Во овие насади може слободно да се каже дека природата ги корегирала сите грешки при стопанисувањето. При вршење на проредата, особено во близина на патиштата се правеле поголеми зафаќања од предвиденото, со што се правеле поголеми отвори.

Од страничните стебла на круговите, по пат на фруктификација на семе, кое паднало на површината на сечиштето се појавила обнова од генеративно потекло.

Исто така од посечените помлади стебла во сечиштата има појава на вегетативно обновување.

Во проредената површина има три вида на обнова и тоа:

-природна обнова од генеративно потекло

-обнова од вегетативно потекло

-и вештачко внесувани дрвни видови.

И во разновозрасните и во едновозрасните високостеблени насади, во поголемиот дел има појава на густа природна обнова од генеративно потекло скоро по целиот терен, во сите фази на развој.

Карактеристично за нискостеблените насади е тоа што главно е евидентирана обнова од вегетативно потекло. Поради јаката вегетативна способност за развој и обнова на дрвните видови, насадите се во добра состојба.

Вештачки подигнатите насади се во добра состојба и имаат поволни услови за иден раст и развој со стремеж да израснат во квалитетни насади.

Општи цели на стопанисувањето

Шумите кои се наоѓаат во рамките на шумскостопанската единица **"Малешевски Планини 1"** со одлука на Владата на Република Северна Македонија спаѓаат во категорија на шуми во заштитено подрачје како дел од **"Малешев"- Заштитено Подрачје во Категорија V-** Заштитен предел и како такви имаат и посебна намена.

Приоритет на нивното функционирање се општокорисните функции кои се насочени кон траен и одржлив развој на шумата и унапредувањето на животната средина и природата, производните цели не се приоритет на овој посебен план.

Шумите според позитивните Законски прописи, се третираат како добро од посебен општествен интерес. Поради ваквиот третман, со нив се стопанисува според принципот на трајност во стопанисувањето и искористувањето. Сето тоа, со цел да може трајно да се обезбедат одредени количини на разни дрвни сортименти и други шумски производи, неопходно потребни за задоволување на потребите на населението и индустријата, која ги користи различните сортименти и производи.

Покрај материјалните користи од шумата, тие треба да ги задоволуваат и општо корисните функции, неопходно потребни за задоволување на општеството во целост. Овие функции ќе бидат исполнети, ако шумата дава трајно зголемено количество на дрво, со се подобар квалитет. Такви функции на шумата се: заштита на почвата од ерозија, подобрување на климата, прочистување на воздухот, регулирање на водениот режим и друго.

Според состојбата на насадите вкупниот тековен прираст за шумскостопканската единица “Малешевски Планини 1” за 10 години изнесува 165 270 м³ или 16 527 м³ годишно. **Планираниот етат за 10 години изнесува 122 746 м³ или годишно 12 275 м³ или 74.30 % од можниот тековен прираст што е предуслов за одржливо управување на шумскостопанската единица.** Бидејќи, планираниот принос (етат) е помал од можниот прираст, целта за обезбедување на трајност во стопанисувањето е осигурана.

План за главни сечи на шумите

Главниот принос за овој стопански период во шумскостопканската единица “Малешевски Планини 1” ќе се реализира по пат на групимично пребирна сеча содржана во планот за обновителни мерки на шумите, додека претходниот принос ќе се реализира преку проредите опишани во планот за одгледувачки мерки-прореди.

Групимично пребирната сеча дава можност во секоја состојба (група) во насадот соодветно да се интервенира, таа ќе се примени во високостеблените разновозрасни насади. Со оваа сеча покрај стеблата со одредени димензии (VII VIII класа по дебелина) ќе се сечат и стебла кои се потенки, чие отклонување е потребно заради добивање на потребни услови за интензивирање на генеративната обнова, како и стеблата кои се штетни за правилниот развој на квалитетните стебла (со криви дебла, лоши круни, намалена виталност итн.). Стеблата се сечат во мали групи, така да во шумата се отвараат мали окна, кои по природен пат ќе се осеменат. Со планот е одредено од која класа на дебелина колку ќе се сече за да се дојде до нормален распоред на дрвните маси по класи на дебелина во секој насад.

Оваа сеча ќе се спроведе во одделите: 26а, 33а, 40а, 42а, 43а, 46а, 47а, 48а, 49а, 50а, 51а, 52а, 56а, 57а, 35а, 36а, 28а, 29а. Притоа за периодот од 2023-2032 со оваа сеча се предвидува користење на 83 132 м³ бруто дрвна маса.

Проредите во оваа ШСЕ ќе се спроведат во чистите високостеблени разновозрасни и едновозрасни насади од бука.

Со проредните сечи се предвидува да се опфатат пред сече стебла со лоши генотипски и фенотипски својства, стебла со криви дебла и неправилни крошни, со нагниени или оштетени дебла и круни, стебла кои го попречуваат развојот на перспективните стебла од кои не се очекува добар прираст по однос на квалитет и квантитет. Оваа сеча ќе се спроведе во одделите 16б, 19б, 20б, 26б, 17а, 18а, 16а, 26в, 35б, 19а, 20а. Притоа за периодот од 2023-2032 се предвидува користење на 24 665 м³ бруто дрвна маса.

Вонредниот принос изнесува 14 949 м³ и истиот доаѓа од панираната изградба на 38.70 км шумски патишта.

Вкупниот редовен и вонреден етат за десет години изнесува 122 746 м³.

Планирани приходи од други шумски производи

Од други шумски производи на терените од оваа шумскостопанска единица застапени се повеќе видови на габи, плодови од диви овошки, мов, боровинки, чаеви, смреки и др. Габите плодовите и чаевите ги собира месното население дел за свои потреби а дел за продажба. Цената секогаш се формира слободно на пазарот. Подружницата "Равна Река"-Пехчево треба редовно да ја собира ткасата за споменатите производи. Во рамките на шумскостопанската единица "Малешевски Планини 1" можно е да се остварат годишни приходи од сите растенија во висина од 400 000 денари годишно. Во овој стопански период од 10 години од други шумски производи ќе се оствари добивка од 4 000 000 денари.

План за одгледување на шумите

Предвидено е пошумување на 20 ха, со 50 000 садници и тоа 25 000 садници од црн бор и 25 000 садници од бел бор.

Шуми во кои не се дозволува напасување на добиток

Заради успешно обновување и развој на насадите неопходно е да се врши и нивна заштита од добиток и дивеч. На овие простори штетите од дивеч се минимални практично и ги нема, па затоа заштита од него не ни е потребна.

Иако добитокот може да направи големи штети врз младо подигнатите култури и поникот на насадите, со што би се оневозможила обновувањето или подмладувањето на шумите. Според член 52 од Законот за шумите се забранува пасење на добиток во шума. Но во ШСЕ "Малешевски Планини 1" штетите предизвикани од добиток се минимални, бидејќи селата кои гравитираат во неа масовно се ориентирани на одгледување и производство на земјоделски култури и овошни насади, така да се поретки се домаќинствата кои чуваат стока, и таа е со помала бројност, ова е посебно изразено и со миграцијата и намалувањето на населението на овие простори.

Како превентивна мерка, стручните лица од оваа шумското стопанство во иднина во рамките на оваа ШСЕ на видни места потребно е да постават табли со натпис "Забрана за напасување на добитокот" и ќе преземат други соодветни мерки за заштита на шумите од напасување на добитокот (зголемена чуварска служба, едукација на сточарите, давање совети, опомени, а во најлоши случаи и казнување).

Изработил:

М-р. Ризовски Дарко